

НАПАДАЧКЕ СТРАТЕГИЈЕ ОДБРАНЕ И АНАТОМИЈА МЕДИЈСКОГ РАТА

Производна фалш историје и последице

Свакоме иоле паметном одавно је јасно: ко је фабриковао лажи током рата у рушевинама Југославије, како и за чији новац је то чинио, како је то коришћено да би се направило покриће за покретање убилачких „казнених експедиција Новог Поретка”, какве су далекосежне последице свега тога по историју као науку, по међународно и право уопште, по јавни и лични морал, по екологију и животну средину, по цивилизацијске кодексе и људска права, по поимање базичних појмова уграђених у саме темеље људскости (појмова попут истине, правде, слободе, лепоте, душе...). Онима с бољим осећајем за историју и време јасно је, такође, да је ово човечанство управо кроз те догађаје ступило у једну сасвим нову епоху, суштински друкчију од свих досад, чије перспективе, упркос усиљеном антрополошком оптимизму, не нуде разлоге за спокој

Пише: Џин Тоски Марацани Висконти*

Превод са италијанског: Драган Мраовић

Интензивни развој телекомуникација последњих година створио је тако брз и непосредан систем информација да се сваки догађај може преносити директно на екранима, хиљадама миља далеко од места догађаја, али је истовремено настао и проблем контроле и коришћења таквих слика.

Данашњи начин живота, усмерен на рад и такмичење у великој самоћи, начинио је телезависнике од највећег дела западног становништва. Свет се враћа кући, одмах пали телевизор и пушта слике да протичу, без размишљања. Такав начин живота је створио веома плодну масу корисника, пријемчиву за пасивну, једносмерну комуникацију.

Амерички лингвиста Ноам Чомски, у есеју „Потребна илузија”, објашњава да је у демократском систему неопходно уверити јавност да су предузете акције праведне и оправдане. Отуд изузетан значај слике и софистициране комуникације, помоћу којих се ствара „потребна илузија” и задобија сагласност.

То је, несумњиво, кључ за читање многих медијских догађаја насталих од 1999. године до данас, после пада Берлинског зида и распада Совјетског Савеза, који су омогућили САД планетарну хегемонију.

Геополитичко преуређивање света подстакло је да се створе најнапреднији системи помоћу којих се код јавног мњења граде поједностављене слике и као стварност приказује оно што је у складу са унапред испројектованим политичким потребама. Те политичке потребе, ако би се приказале онаквима какве јесу, могле би да буду непопуларне или у супротности са етиком и међународним правом, што би имало веома негативне ефекте.

Англосаксонски менталитет оних што су у САД увек држали полуге власти намеће неопходност да се било каква акција увек изводи уз пренаглашено „поштовање” лицемерног протестантског морала. Ако за то нема основа и оправдања, измишља се.

Није случајно што је британски дипломата лорд Артур Понсонби (1871-1946), према истраживању италијанско-белгијског историчара Ан Морели, формулисао принципе

ратне пропаганде засноване на четири кључне тачке:

1. Увек је противничка страна та која жели рат.
2. Информисати о великим греховима непријатеља, оличеног у његовом вођи или у његовој влади.
3. Мотиви за неки рат су увек хуманитарни или идеалистички.
4. Ширење опширних информација о злочиначкој природи и обичајима супротстављене војске.¹

Та правила су успешно примењивана током рата у Голфском заливу, у Босни, против Југославије, у Авганистану и у Ираку!

НЕСРЕЋА КАО МЕДИЈСКО-ПОЛИТИЧКА РОБА

Дакле, узношење деловања штићених земаља и осуда оних што су имали несрећу да се нађу на погрешном стратегијском путу, да би се доказало да оно што се догађа тече уз пуно поштовање морала, штавише ради спаса оних што су представљени као жртве.

Класичан пример за то је позиција медија у погледу победе талибанских

фундаменталиста у Авганистану, које су САД у почетку штитиле. У овом случају, ужасно погубљење шефова оборене противничке владе — Наџибулах је тучен до смрти, његов брат је обешен, а затим су обојица била данима изложена погледу светине — испричано је као сува хроника, без коментара. Није било згађених протеста против варваризма талибана у примени *Курана*, нити против улоге приплодних кобила и робиња, на коју приморавају жене. Тек после 11. септембра 2001. године и уништења њујоршких кула, наређење за напад на Авганистан, већ раније потписано, претвара се у „борбу против тероризма” и против „окрутности талибана према женама и становништву које се приморава да следи најстрожија правила *Курана*”.

Искрцавање маринача у Могадишу, под светлостима рефлектора и уз присуство телекамера, уз благослов председника Буша, коме је истицао мандат — искрцавање ради учешћа у операцији „*Restore hope*”, која је брзо пропала — даљи је показатељ медијске сценографије и потврда значаја телевизијске комуникације у настојању да се позитивно прикажу акције које другачије не би било могуће оправдати.

Глад од које је патило становништво на Рогу Африке била је иста као у Дарфуру, у Судану. Али, становнике Дарфура CNN није представљао сликама испијених лица деце у гро плановима, па глад Суданаца није ни постојала, јер се геополитички интереси у том часу нису бавили тим подручјем. Тамо и тада, дакле, нису биле потребне хуманитарне интервенције. У пракси, глад и епидемије постоје само ако су приказани на екранима и снимљени телекамерама, само ако иза хуманитарне операције постоје интереси неке мултинационалне компаније. У случају операције у Сомалији, интерес су имале четири нафтне компаније које су купиле права на бушотине у једном делу те земље.²

НАЈЦИНИЧНИЈИ ТИП РАТА У ИСТОРИЈИ

Развијена је вешта техника да се произведе монтирана историја! Као последица тога, рођен је и нови начин вођења рата. Циничан, неморалан, веома вешт да уплете и убеди милионе људи: то се зове медијски рат.

Господари те нове врсте рата су стручњаци за комуникацију и слику, уско повезани са политичким моћницима. Производе једну врсту комуникације софистицираније у односу на класичну државну пропаганду. Добијајући велика финансијска средства, инструментализују исту танану психологију као што је она коју користе пропагандне агенције да би успешно лансирале на тржиште неки производ.

Њихово оружје су компјутери, столови за монтажу, врло ажурни адресар, одлична познанства на највећим телевизијама, у новинама, са политичарима и владиним лобијима. Оператери те нове методологије су „агенције”, а њихови главни клијенти су оне државе, владе, политичке партије за које је одлучено да играју прецизну партију на међународној шаховској табли. Оперативна техника се састоји у стварању имиџа клијента и његове одбране разним нападачким стратегијама, међу којима је и она да се користе информације неповољне по противника и онда када нису проверене, али које сигурно остављају утисак на јавно мњење, и које се потурају новинским агенцијама. Када галама коју су произвели новине и тенденциозно измонтирани телевизијски снимци почне да се стишава, износи се нова прича која треба да поново разгори самилост или згражање.

Последице су катастрофалне. Права природа драме се изобличује, без икакве забринутости за становништво умешано против своје воље у ту софистицирану игру. Пример за то је различито вредновање окрутности три стране у Босни и њихових грађанских сукоба — а, онако како је то виђено у рату између муслимана и Хрвата у Мостару и између самих муслимана у Бихаћу. Још је компликованија ствар са Косовом, али успешна, јер се заснивала на противницима које су већ осудили политички избор великих сила и ранија приказивања ситуације.

НЕЖНИ РЕЧНИК СУРОВОГ РАТА

Велике агенције, као „Hill & Knowlton” коју је ангажовала краљевска породица из Кувајта, деловале су се током Заливског рата 1991. и постигле велики успех производњом шок-вести.³ Вешто су ублажиле слику клијента као жртве, а истакле перфидност Садама Хусеина, који је прво био савезник, па затим непријатељ.⁴ Ирачки лидер, у спору око нафте коју су Кувајћани испумпавали из ирачких подземних налазишта, није се усудио да пошаље ниједног војника у Кувајт, док претходно није тражио и добио полузванични пристанак САД. Тај пристанак је оспорен чим су ирачке трупе прешле границе Кувајта, а оспоравање је било искоришћено да се оправда рат у Голфском заливу и инсталирају јаке америчке базе у Кувајт и Саудијску Арабију.

Ништа није помогло писмо објављено на целој страници „Хералд Трибјуна” које су 1990. упутили амерички Ирачани. Девет година касније исту судбину је доживела плаћена страница у „Вашингтон Посту” коју је објавила српска дијаспора у САД. Амерички Срби су молили председника Клинтона да размисли о бомбардовању, о којем се причало, што је могло да доведе до трагичног сукоба.

Агенције „Mc Cann & Erickson” и „J. Walter Thompson” су сарађивале са CIA-ом у разним приликама. Вештини тих агенција се дугују термини који бескрупулозне ратне операције представљају готово господственим, уз минимализацију цивилних губитака: „*интелигентне бомбе*” (да се створи убеђење о хируршкој прецизности бомбардовања); „*колатерална штета*” (када интелигентне бомбе киксирају); „*хуманитарни рат*” или „*акција међународне полиције*” (да се увери да евентуално проливање крви има високо позитивни циљ). То је начин да се конципира стерилни рат, лишен „*зноја, суза и крви*”.

5

Амерички државни секретар, Колин Пауел је сматрао, док је још био генерал у време Заливског рата, да информативни системи унутар оружаних снага не треба да се сматрају пратећим сервисом, већ правим правцатим оружјем. Они и јесу такви.

Телевизије и штампа одговарају са ентузијазмом на смишљене подстицаје оператера комуникације, често заборављајући професионалну обавезу да би постигли сензацију и добили рекламу од оних који тако обезбеђују саучесништво средстава комуникације.

За време бомбардовања Југославије, генерал Пјер Мари Галоа ми је показао читаве странице реклама великих америчких компанија у највећим француским листовима и часописима. То изненадно и редовно присуство америчких марки у медијима, у том периоду, било је неуобичајено и могло се повезати са потребом да се постигне аутоцензура од стране дирекција новина, чиме се и новинарима врло јасно намеће „politically correct” понашање.

ПЛАЋЕНИ ДА СЕ НЕ БАВЕ МОРАЛОМ

Једна од познатих агенција „Ruder & Finn Global Public Affairs” била је ангажована на почетку југословенског сукоба од стране Хрватске (август 1991 – јун 1992), затим од стране муслимана из Босне и Херцеговине (мај 1992 – децембар 1992) и најзад од стране „Републике Косова” (од октобра 1992). И више пута је радила. Причало се да је прво понудила своје услуге српској влади, али да је Слободан Милошевић то одбио, не ценећи корист од „публичке рилејшна”. Касније, пошто је схватио грешку, ступио је у контакт са агенцијом „Lowe-Bell” из Лондона, познатом по томе што је бринула о имиџу Маргарет Тачер, али је било сувише касно да би се постигао неки значајнији резултат.⁷

Џејмс Харф, ондашњи директор агенције „Ruder & Finn Global Public Affairs”, данас председник аналогне фирме, у једном интервјуу француском новинару Жаку Мерлиноу,⁸ који овај преноси у својој књизи, говорећи о клијентима из Југославије, о стратегији и постигнутим успесима, рекао је:

„Између 2. и 5. августа 1992, ‘Њујорк Њуздеј’ је објавио вест о логорима. Ухватили смо ту

вест у лету и одмах смо контактирали три велике јеврејске организације: 'B'nai B'rith Anti-Defamation league', 'American Committee' и 'American Jewish Congress' (...) Улазак у игру јеврејских организација на страни Босанаца била је изванредно покерашки одиграна карта. Истовремено смо могли да упоредимо Србе, у очима јавног мњења, са нацистима (...) Наш посао није да проверимо информације (...) Наш занат је да расејемо пожељне информације, да учинимо да што брже циркулишу да бисмо постигли да се тезе повољне за нашу ствар прве појаве (...). Када је информација добра за нас, морамо одмах да је усидримо у јавно мњење, јер ми добро знамо да се прва вест рачуна. Демантији немају никакву ефикасност. (...) Ми смо професионалци. Имамо посао који треба да се обави и ми га обављамо. Ми нисмо плаћени да се бавимо моралом. А и када се он доведе у питање, нама је савест мирна. Јер, ако ви намеравате да докажете да су Срби јадне жртве, само покушајте и бићете усамљени..."

СЛУЧАЈ МАРКАЛЕ, ПРИМЕР ЗА НОВЕ УЏБЕНИКЕ

Мало је новинара, и то усамљених, покушало да до краја провери вести и то са изненађујућим исходима. Још 1992. многи су били затечени разликом између чињеница из телевизијских дневника и стварности на терену. Често би онај што је имао везе са члановима НАТО добијао директне вести о догађајима које су биле у потпуној супротности са оним што су објављивали међународни медији.

Такав случај је са Бернаром Волкером, из „Телефранса 1”. После масакра на пијаци на Маркале у Сарајеву, 5. фебруара 1994, који је био покриће за ултиматум Србима дат од стране УН-а и за најаву западне оружане акције, телевизијски репортер је добио „тајну” информацију од једне особе која се налазила високо у врху власти. Два дана после истека ултиматума, 11. фебруара 1994, Волкер је испричао у телевизијском дневнику, на основу сигурног извора, да је масакр изазвала једна хаубица из које је испаљен хитац са муслиманског положаја. Прецизирао је да је вест унета у извештај који је дат лорду Овену и председништву Савета Европе, које је, са своје стране, то послало министрима иностраних послова ЕУ. Дан касније УН и француска влада су то збуњено демантовали. По званичној верзији, порука је представљала вест београдске новинске агенције ТАНЈУГ и пренета је без ограда. Сазнаће се да је ТАНЈУГ-ова вест послата дан после

званичне. А Волкер је био принуђен, због интервенције коју је извршио „Conseil Superieur Audiovisuel”, да се исправи наводећи званичне изворе, иако је претходно више пута потврдио да су извор и веродостојност његове информације били несумњиви. Уосталом, те његове информације су објављене и у емисији енглеске телевизије коју је водио Миша Глени.⁹ И по његовим изворима је граната из минобацача што је пала на тржницу у Сарајеву, 5. фебруара 1994, била испалена са муслиманских линија. Против Бернара Волкера и ТФ1 поднела је пријаву једна приватна асоцијација „Carton Jaune”.¹⁰

ПОУЧНО КАЖЊАВАЊЕ СУВИШЕ ИСТИНОЉУБИВИХ

Новинарка Милена Габанели¹¹ је класичан пример онога што се почетком деведесетих могло догодити објективном репортеру у Италији ако би се неко супротстављао званичним верзијама, нарочито онима пласираним на телевизији. Габанели је била новинар „free lance” и сарађивала је са РАИ 2, радећи за програм „Миксер” Ђованија Минолија. Миноли је затражио од Габанелијеве 14. новембра 1991. да оде у Београд и „види о чему се заправо ради”. Новинарка је прихватила, имајући у виду своје озбиљно искуство из Вијетнама, Камбоџе, Газе и Нагорно Карабаха.

У Београду је зауставља локална бирократија која тежи да спречи штампу да оде у ратне зоне. Дакле, она се сналази и одлази у један кафић у коме су регрутовани добровољци. Сусреће чувеног Аркана и он је води, без дозвола или других бирократских заврзлама, у Источну Славонију (Крајину), где је у току битка за Вуковар. Ту присуствује жестоки сукобима, види да заједно пристижу избеглице и Срби и Хрвати, у једним амбулантним колима обезглављено тело, у болницама рањене и мучене. Добила је вест о масакру над децом у Борову Селу и отишла је на лице места да то сними, у пратњи парамилитараца. Иза једног зида је видела мала тела, али бесни битка и она је угурана у једно блиндирано возило и удаљена. Дан касније мала тела су нестала. Затим интервјуише једну хрватску заробљеницу, која је оптужена да је са својим вереником

убила десет Срба, зато што ју је њен жупник Борислав Петровић, током мисе, подстицао да убија Србе чим буде избио рат.

Габанели је 21. новембра на аеродрому прочитала Ројтерсову вест о масакру. У току емисије „Миксер”, 2. децембра 1991. године, која има наслов „На српској страни”, новинарка је испричала причу о свом путовању и показала измонтиране интервјуе. Од тог тренутка је кренула на њу и на Минолија читава олуја претњи и погрда. Прохрватске асоцијације и „Одбор за Хрватску” професора Виторија Менеуинија воде протестну кампању код директора и председника РАИ. Не задовољавају се тиме, па улажу интерпелацију Парламентарној комисији за надзор. Гарант за издаваштво, Ђузепе Сантинијело, наређује исправку, 13. јануара 1992, Концесионару за радио-телевизијске услуге. „Одбор за Хрватску” оптужио ју је за лаж, тврди да жупник Петровић не постоји, да су масакрирана деца хрватска и да је заробљеница мучена. Света свештеничка конгрегација изјављује да има једног свештеника са тим именом, али побожног и далеко од фанатизма или национализма. Најзад, еснаф новинара њеног региона ју је позвао и председник, Лука Голдони, упутио јој је „опомену”.

Већ поменути Жак Мерлино, помоћник шефа редакције „Телефранс 2”, после Темишвара и Заливског рата, приметио је иста поједностављења и претеривања у сукобима у бившој Југославији. Његово истраживање, чији су резултати објављени у реченој књизи, баца светлост на испоруке оружја Хрватима и муслиманима упућене из Аустрије, Немачке, Швајцарске и Ватикана, открива лажи о силовањима и истину о атентату на ред људи који су чекали хлеб у улици Васе Мискина у Сарајеву.¹² Ондашњи председник ТФ2 и ТФ3, Жан Пјер Елкабаш смењује га и поставља на место специјалног извештача, без икаквог објашњења, док су неке недефинисане хуманитарне организације за Босну демонстрирале испред „Телефранса 2” уз повике: „Мерлино, Мерлино, народ ће ти одрати кожу!”

НЕПРОВЕРЉИВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ КАО ТЕХНИКА

И заиста, ако би било који новинар покушао да исприча истину која није у складу са текућом политиком, имао је веома озбиљне проблеме. У најбољем случају био би изолован, ако не и демонизован.

Напади и претње снашли су и циришки недељник „Die Weltwoche” после објављивања, 20. јануара 1994, скраћене верзије једног чланка Питера Брука који је објављен у америчком часопису „Foreign Affairs”, у децембру 1993. Аутор је износио површност новинара који не проверавају информације да би имали сензацију. Посебно је напао двојицу добитника „Пулицерове награде”, Роја Гутмана и Џона Берна, због неодговорног начина на који су пренели сензационалне вести о српским „логорима смрти” и о „систематским силовањима” у Босни — а те исте слике и чланке је пренео и „Time Magazine” 20. јуна 1994. године.

Рој Гутман је био познат по томе што је, као и многи други, писао своје чланке о Босни из Загреба, у Хрватској. Гутман је добио телефоном информације о логорима за заробљенике у Омарској и на Мањачи од једног енглеског најамника. Није проверавао стварно стање, није тражио да се о томе поведе истрага, није тражио да се иста таква истрага поведе и о хрватским и муслиманским заробљеничким логорима.

Мартин Летмајер, новинар „ТВ Штерн”, радио је за више међународних телевизијских мрежа као ратни извештач из рушевина Југославије. Примио је непрецизности и бројне пукотине у званичним медијским верзијама и зато је започео истраживање. У „Die Weltwoche” је 10. марта 1994. објавио једно своје сведочење под насловом „Ми смо једноставно веровали, заиста не постављајући себи питања”. Открио је, између осталог, како су неке славне колеге, прва међу њима Александра Штиглмајер, радиле са информацијама о мрачним проблемима, као што су „ратна силовања”, без извора који се могу проверити или из непостојећих извора. И у овом случају напад швајцарске штампе је био суров.

Од октобра 1992. године, пошто је опало интересовање јавности за масакр у „реду за хлеб” у Сарајеву и за „српске концентрационе логоре”, почела је нова кампања са вестима о силовању муслиманки и Хрватица у Босни од стране Срба. Први је оптужбе изнео министар иностраних послова босанских муслимана Харис Силајџић, на мировним преговорима у Женеви. Бројке су биле крајње неумерене, а прича је непрестано проширивана новим сведочанствима и грозним детаљима, који никада нису стварно доказани. Замисао је била генијална, јер је утицала на сегмент јавности изузетно осетљив на такво питање, на жене и све међународне женске организације.

ХЛАДНИ ПОГОДАК У СРЦЕ ЖЕНСКЕ ПУБЛИКЕ

Пошто сам била у Београду у децембру 1992. године, започела сам мало истраживање да бих схватила да ли су силовања у Босни трпеле искључиво муслиманке и Хрватице, као што је објављивано, или су силоване жене уопште. Потресна стварност отворила се преда мном када сам посетила психијатријску болницу „Лаза Лазаревић”, где сам нашла четири јаднице у стању тешког шока. Лекарски извештаји су забележили да је кроз то одељење прошло много жена у сличном стању. Девојке, врло младе, из Сарајева, из Вуковара, из Брчког. У ова два последња града вођене су уличне борбе више од месец дана. Свима су у извештајима наведена озбиљна патолошка стања проузрокована чињеницом да не желе да прихвате сећање на оно што су данима преживљавале и трпеле.

Најдирљивији сусрет је био, имајући у виду присебност особе, са Јелом, младом болничарком из Брчког. У јануару 1992, док се враћала кући са одмора у Немачкој, код тетке, њен аутобус су зауставили Хрвати у Славонском Броду. Одведена је у једну спортску халу претворену у затвор, а потом у један муслимански логор у Босанском Броду, где је истрпела све могуће злоупотребе и била искоришћавана као проститутка за војнике који су се налазили на допусту са фронта. Била је у шестомесечној трудноћи када је размењена са осталим заробљеницима, у августу. У Београду, пошто су медицинске власти због превеликог ризика одбиле да јој изврше абортус, родила је у октобру дете које је дала на усвајање. Наш разговор су дискретно снимили, уз њен пристанак, Милан Хорватин — камерман убијен у Могадишу, заједно са новинарком Иларијом Алпи, пар месеци касније — и Серђо Ћанђани са РАИ 3. Не сећам се да сам икада видела ту репортажу на телевизији.

Мој чланак под насловом „Јела и остале” објављен је у „Ил Манифесту”, 17. фебруара 1993, што је било зрно песка у пустињи, у односу на тенденцију у свим италијанским медијима.

„Коријере дела Сера” је објавио, 20. марта 1996, Јелину причу под насловом „Ми Срби, жртве насиља”.

УПОТРЕБНА ВРЕДНОСТ МАСОВНИХ ГРОБНИЦА

Уска сарадња између агенције за комуникацију и владе „клијента” створила је оперативну технику, често смртоносну, усмерену на то да се постигну предности пред неку међународну конференцију, или да се издејствује покриће за неки војни напад који би могао да буде осуђен у Савету безбедности УН, уз последични губитак имиџа.

Шеме се понављају. Почиње се кампањом дискредитације. Серијом срамних „открића” о понашању противничке стране покреће се штампа, тако да се створи негативна предрасуда која се дубоко усађује у колективну свест. Вести су често исконструисане или тумачене према потребама наручиоца.

Опсада Горажда је један од примера. Представљено као миран и отворен град, Горажде су муслимани заправо били претворили у тврђаву са фабрикама хемијског оружја и великим арсеналима. Оно што је називано мучким српским нападима био је одговор на провокативна муслиманска гранатирања пред незаинтересованим очима УНПРОФОР-а.

Често су коришћени прошли догађаји, који су чувани за одређену прилику. То је случај са познатим масовним гробницама у Сребреници, у којима се налази „на хиљаде” тела. У ствари, посебна истраживања никада нису обављена до краја, због недостатка новца и због великог одбијања владе САД да се бави ексхумацијом без Хашког трибунала.¹³ Током 1998. године, госпођа Такако Угаја, из јапанске амбасаде у Југославији, извршила

је педантну истрагу о Сребреници, за потребе своје владе. Закључила је да је бројка од наводних десет хиљада муслимана које су стрељали Срби могла мирно и разумно да се сведе на бројку од 100.

14

Питање масовних гробница често васкрсава непосредно пре неког важног догађаја или неког значајног хапшења.

ТЕХНИКА БОМБАРДОВАЊА СЛИКАМА

Пошто се нека вест лансира, исправке или демантији немају одјека. Уобичајено деловање на убеђивању подстиче код јавности дубоку мржњу према објекту комуникације. У мржњу се запада, јер ту прималац идеално идентификује све своје свакодневне фрустрације, па зато благосиља оружане интервенције, бомбе, не мислећи рационално на објективне узроке проблема и на судбину умешаног становништва, на мушкарце, жене, децу, породице.

У Босни је техника бомбардовања сликама успешно примењена од самог почетка рата. На почетку сукоба, 1992, нешто пре мировне конференције у Лондону, у августу месецу, осећала се потреба да и Срби, који су побеђивали на свим фронтovima, добију мало прилике да се чује њихова реч. Тада, у року од три месеца, помоћу телевизијских слика, скоро у директном преносу, и помоћу бујица речи по новинама, јавности је предочавана експлозија гранате у реду за хлеб у Улици Васе Мискина у Сарајеву, што је довело до одлуке Савета безбедности УН да примени оштре санкције против Срба.

Потом се завртела прича о сахрани два муслиманска детета која су била жртве инцидента са српском патролом која је зауставила аутобус што је требало да их евакуише. Неки снајперисти су пуцали на родитеље који су плакали за време укопа и погодили једну бабу. Подразумевало се да су Срби. Али, на хрватској телевизији је приказан део истог филма CNN-а, који никада није виђен на западу, у коме је новинар интервјуисао једног муслиманског војника. Овај му је на лошем енглеском језику

објашњавао где да иде наредног дана да би начинио занимљиве снимке. Одмах иза тога је ишла сцена рањавања. У том светлу, лако је било схватити да су муслимани све то инсценирали.¹⁵

***

Позабавимо се и заробљеничким логорима око Бањалуке.

„Њујорк Тајмс” од 22. августа 1992. је написао:

„Обавештајне службе САД су удвостручиле напоре, али нису нашле никакве доказе о систематским масакрима над хрватским и муслиманским заробљеницима у српским логорима.”¹⁶

Тај чланак је изашао непосредно пошто је у Трнопољу једна екипа енглеске телевизије снимила неколико муслимана иза бодљикаве жице, помоћу чега је исфабрикована вест о новим концентрационим логорима.

Слика муслимана који је био кост и кожа обишла је свет и подигнута на ниво симбола, како би се представило постојање нових нациста на крају века и њихових конц-логора. У ствари, био је то избеглички логор у којем су се људи слободно кретали. Екипа британске телевизије ITN стала је у ограђени простор за алат и снимала кроз бодљикаву жицу стварајући утисак да су људи заробљеници. Томас Дајчман, немачки новинар, отишао је на лице места и открио да оно никада није било ограђивано, а од сведока је сазнао како је снимана поменута сцена. Његове чланке су објавили аустријски дневник „Der Standard” и швајцарски недељник „Die Wektwoche”, 10. јануара 1997. Објављивање је

изазвало буру протеста и полемике, до те мере да је директор швајцарског недељника Ханспетар Борн напустио редакцију 1998. године. Немачки месечник „Novo” је објавио чланак 15. јануара 1997. и одмах је морао да организује конференцију за штампу да би оповргао оптужбе за манипулисање вестима. Много буке је изазвало објављивање текста од стране холандског недељника „De Groeweahsterdammer”, 22. јануара 1997. Британски месечник „LM” („Living Marxism”) тужен је од стране TV ITN и доживео је суђење. Пени Маршал, ауторка емисије, правдала је свој поступак тврдећи да је мислила да је реч о концентрационим логорима, а не о логорима за истребљивање. Алан Литл из Радио ВВС-ија сматра да је њена највећа брига требало да буде да се логор не опише као концентрациони, јер људи ту нису били затворени, поготову не неограничено, и не да би били убијени.¹⁷

Упркос доказима одбране, суд је одбио да уврсти у доказне предмете једну видео касету, снимљену док је енглеска екипа снимала, на којој се јасно види да је телевизијска камера била унутар простора ограђеног бодљикавом жицом. Штавише, осуђује часопис да плати огромну казну. „LM” је на тај начин приморан да обустави даље излажење и објави банкротство.

УЖАС ИСПИРАЊА МОЗГОВА

У јануару 1993. године, организација „Лекари без граница”, уз подршку свог оснивача Бернара Кушнера, у то време француског министра здравља, касније директора УНМИК-а на Косову, планирала је медијску кампању (плакати, радио цинглови и телевизијски наступи) с буџетом од милион и по франака, уз сарадњу агенције „Saachi & Saachi”. Велики панои који су прекрили Париз приказивали су управо слику мршаваг човека с ону страну бодљикаве жице, а у једном углу стражару у нацистичком логору са натписом: „*Зар вас заробљенички логор, у коме се врше етничка чишћења, не подсећа на нешто* ?” На другом плакату је била слика Хитлера, поред кога је био Милошевић. Упоређење је било једноставно и ефикасно.

Антисрпско деловање је предвиђало и телевизијске интервенције. На ТФ2 — на којој је истакнути новинар Кушнерова жена Кристина Охран — током вечерњих панел-дискусија, после пријатног ћаскања са познатим личностима, неизоставно је постављано питање шта гости мисле о српским концентрационим логорима и силовањима у Босни. Очекивани одговори су остављали велики утисак на јавност, јер како би иначе било могуће не сложити се са неком славном личношћу?

Кампања је остварена пре почетка конференције у Женеви тог истог месеца.

Никоме није пало на ум да екипа новинара која је „открила” чувене логоре није имала тешкоће од стране српских власти да добије дозволу за обилазак, док истовремено ниједан репортер није могао да види и сними хрватске и муслиманске логоре, као што је био озлоглашени логор у Лори (бивша касарна савезне војске у Сплиту), логор у Тарчину и друге логоре око Сарајева, или онај дивљачки логор у Чапљини, у Херцеговини, где су Хрвати држали муслимане.

Испирање мозга је успело да улије такав ужас јавног мњења у односу на Србе да је створен проблем: Срби који су већ годинама имали боравиште у европским земљама осећали су се нелагодно, на њих је гледано лоше, као да имају лепру.

СТВАРНОСТ ОКРЕНУТА ТУМБЕ

Бернар Анри Леви — „нови филозоф” који је стао на страну босанских муслимана, аутор једног пропагандног документарног филма о Сарајеву — предводио је, без препрека, напад на Југословенски културни центар у Паризу, са групом својих следбеника, међу којима је била и глумица Марина Влади, гошћа „talk-show” на ТФ2, јануара 1993. године. Супротставила му се, сама, директор Центра Неда Глушчевић; полиција која је штитила зграду је била привидно незаинтересована.

И у другим европским земљама је медијска манипулација о југословенској кризи постизала пун успех. Било каква свирепост је одмах приписивана Србима. Вештачки створена прича је продрла дубоко у свест чак и многих интелектуалаца или професионалаца у послу. Италијански недељник „Еспресо“, у свом завршном броју на крају године, кад објављује најзначајније фотографије настале током године на измаку, приказивао је једну фотографију коју је, нешто раније, објавио „Ил Коријере дела Сера“. Видео се насмејани муџахедин, у класичној белој оријенталној одори, како држи за косу одсечену главу човека. Глава је припадала Србину Благоју Благојевићу.¹⁸ Потпис слике из „Ил Коријере дела Сера“ је коректно објашњавао да је реч о муслиманском добровољцу који држи одсечену главу Србина, али је недељник „Еспресо“ написао потпуно супротну ствар, иако је било очигледно, према лицу и одећи герилца, да он није могао да буде Србин. На исти начин су многе слике објавила друга средства информисања, искривљујући стварност у корист муслимана. То је био успех за агенција за комуникацију које су ангажоване у сукобу!

Међутим, крајем 1995. године, нешто је почело да се мења.

Нова бомба је експлодирала на пијаци Маркале, у Сарајеву, 28. августа 1995. Уследио је већ виђени сценарио. Али, ситуација је била нејасна Бутросу Бутросу Галију, генералном секретару УН, па је тражио додатна разјашњења.

Током једне расправе на „France-Inter“ „нови филозоф“, Бернар Анри Леви назвао је Бутроса Галија криминалцем, због његовог „оклевања“ да бомбардује српске положаје.

„НИКАДА ВИШЕ НЕ ЛАГАТИ О БОСНИ“

Жан Данијел, угледни директор „Nouvel Observateur-a”, интелектуалац наклоњен у сукобу муслиманском етносу, објавио је уводник под насловом „*Не лагати никада више о Босни*”. Жан Данијел је написао у свом чланку:

„(...) Био сам убеђен (признајем да сам желео да то будем) да су Срби убице. Та грешка је потицала из Караџићевог и Младићевог понашања. Потврда ће доћи касније. Али, зар није требало извршити проверу? Зато што је тражио време да то учини, Бутрос Гали је назван ратним злочинцем. Баш сам то чуо у уторак ујутру на „France-Inter”. Иако је Бернар Анри Леви био изврстан највећим делом времена, генерални секретар УН је имао веома олакшавајуће околности. Сећам се првог атентата на главној пијаци, оног што је изазвао прва НАТО бомбардовања. Данас морам ово да кажем. Едуард Баладур, Франсоа Леотар, Ален Жипе и два врло ‘одговорна’ генерала, којима нећу да откријем имена, рекли су ми да су уверени да су многе Французе, војнике УН, убијене или рањене у Босни, убили снајперисти босанских муслимана. И граната из хаубице испаљена на главну пијаци била је босанска! Није ваљда да су направили масакр у својим редовима! — питао сам ужаснут. — Да — одговорио ми је министар, без оклевања — али су натерали НАТО да престане да оклева. Баладур и Ален Жипе су мислили да је Изетбеговић био ‘провокатор’ у тој прилици. Митеран је отишао још даље, дао је за право провокацији босанског председника. Уосталом, нико није сумњао да киша граната, што је током две године падала на Сарајево, није српска. Како су могли Босанци да не покушају да интернационализују сукоб, ако им је то препоручивано са свих страна?”

Жан Данијел, који заслужује дивљење што је изнео такве истине на рачун оних које је подржавао, показује истовремено колико је исфабрикована слика била дубоко усађена у свест јавности.

АМЕРИЧКИ ПРЕДРАТНИ ДЕКРЕТ СМРТИ

У октобру 1995. године изашла је у Њујорку књига „*Bosnia Tragedy*”¹⁹ Саре Флаундерс,

члана International Action Centre који је 1991. основао бивши министар правде САД Ремзи Кларк.

Још од првих страница почиње да се попуњава мозаик у коме су раније фалили главни каменчићи. Разјашњени су ставови и одговорност Немачке, Аустрије и Ватикана. Схватају се слабост и зависност Европе.

На првим страницама књиге „*Bosnia Tragedy*” чита се:

„У години која је претходила распаду Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, 5. новембра 1990, Конгрес Сједињених Држава је одобрио закон 101-513 о издвајању за иностране операције у 1991. години. Био је то декрет смрти. (...) Један део закона 101-513 је предвиђао да изненада и без претходног упозорења сва помоћ, трговина или било који зајам Сједињених Држава Југославији могу бити блокирани у року од шест месеци. Наређивао је одвојене изборе у шест република које су чиниле Југославију, захтевајући да они подлежу одобрењу Стејт департмента у вези са изборним процедурама и резултатима, пре него што се настави помоћ одвојеним републикама. Осим тога, закон је тражио да персонал САД буде ангажован у свим финансијским институцијама, као што су Светска банка и Међународни монетарни фонд, да би се ојачала ова политика затварања кредита и позајмица. Постојала је и завршна одредба. Само оне снаге које Департман Сједињених Држава буде дефинисао као ‘демократске’ имаће приступ фондовима. То је значило да ће новац притицати свим малим националистичким партијама у региону који је финансијски придављен и доведен у изненадну кризу због пресецања приступа тим фондовима. Резултат је био очекиван. Разоран. (...) Закон је довео Савезну владу у кризу, она није била у стању да плати огромне камате на иностране дугове, нити да организује набавку сировина за индустрију. Поверење је доживело колапс и оптужбе су стизале са свих страна.

У то доба није било грађанског рата. САД нису имале јавни спор са Југославијом. (...) Светска пажња је била усмерена на међународну коалицију коју је Буш организовао да би уништио Ирак (...).

Шта је стајало иза уништавајућег закона усмереног на Југославију, када су и сами амерички политичари предвиђали да ће изненадне тешкоће довести до грађанског рата? Колапсом Совјетског Савеза, велики ангажман САД је био усмерен на то да се крене у агресивни поход прекрајања Европе. Југославија није више била потребна као

тампон зона између НАТО и Варшавског пакта. Уједињена и јака Европа је била непожељна. Вашингтонски политичари су и једно и друго сматрали остацима хладног рата (...). Закон из 1990. године за иностране операције предвиђао је и разне мере дављења разних нација којима је додељена непријатељска улога, као што су Ангола, Камбоџа, Куба, Иран, Ирак, Либија, Кореја и Вијетнам... А када су САД почеле тако одлучну акцију против Југославије, 1990. године, европске силе су се тешко уздржавале од учешћа у растурању државе на својим границама. Закон о иностраним операцијама је био снажна порука европским силама: Југославија и цели балкански регион Европе опет су отворени за освајање. Саме никада не би смеле ни да се макну. У тој ситуацији нису смеле ни да остану ван акције. (...)"

КОРИСНЕ ЛАЖИ И МОРАЛ ПОДМЕТАЊА

Врховни жалбени суд у Паризу је, 29. новембра 1995. године, IX аула, IX секција, објавио пресуду о случају ТФ1 — Бернар Волкер, у вези са чувеном вешћу о муслиманској хаубици на тржници у Сарајеву, објављеном у 20 сати 11. фебруара 1994. године. Осудио је телевизију „Carton Jaune” и њеног председника Мишела Патрујоа да плати велику одштету новинару и телевизијској мрежи.

Осим три листа — „Le Monde”, „Libération” и „Nouvel Observateur” - пресуду је на сраман начин прећутао велики део штампе, који више воли да усредреди пажњу на проблем наметнут неком приватном организму, а избегава да се бави оним, много озбиљнијим, проблемом могуће медијске манипулације у којој су они сами послужили као средство.

Али, шта је помогло Волкеру да победи на суђењу у Француској која је била толико непријатељски расположена против Срба? У кратком размаку изашле су две важне књиге: „Година поздрава”, коју је потписао Лор Адлер, и „Балканска одисеја” лорда Дејвида Овена, копредседника Мировне конференције у Женеви и коаутора поделе Босне по Венс-Овеновом плану.

У првој председник Митеран прича, на страни 175, говорећи о босанским муслиманима: „... Тачно је, оно што покушавају од почетка је интернационализација, па ако је потребно и са провокацијама. Али, теже је сада него у 1914. години пронаћи надвојводу (...) Пре неки дан ми је господин Бутрос Гали рекао да је сигуран да је граната на тржници у Сарајеву босанска провокација...”

Лорд Дејвид Овен је потврдио причу о босанској хаубици на Маркалама на страницама 260/261:

„У уторак, 8. фебруара (...). Делегација босанске владе која је морала да преговара није уопште дошла на аеродром у Сарајеву ради преговора. Извештено је да је генерал Мајкл Роуз сав бесан отишао у босанско председништво да убеди председника Изетбеговића и његовог војног команданта генерала Делића да присуствују. Блиски сарадници генерала Роуза никада нису скривали да је он рекао вођама босанских муслимана, током сусрета, да је управо примио техничке информације које су показивале да минобацачка граната није стигла из зоне коју контролишу Срби, већ са муслиманских положаја. Да је та информација била на располагању, произишао би другачији исход из сусрета са НАТО-ом, а ако би Изетбеговић покушао да замрзне преговоре УН у очекивању НАТО-а, он, генерал Роуз, био би приморан да саопшти почетне налазе УН истраге. Ако се владина група за преговоре не би појавила на аеродрому у среду, 9. фебруара, он ће организовати конференцију за штампу. Сâм генерал Роуз је био врло опрезан у погледу онога што се десило током његовог сусрета, али знам да је у уторак послао извештај у коме је саопштио да постоји могућност да је граната испаљена са положаја босанске војске и истрага се настављала. Поред тога, један доказани балистички стручњак у Загребу је проучио мапу могућих путања коју су направили истраживачи УН из Сарајева и сматрао је да је угао под којим је минобацач погодио кров киоска на тржници показивао да се место са кога је испаљен хитац налазило, највероватније, на 1100/2000 метара од места удара, а не на 2000/3000 метара. То је указивало на то да је минобацачка граната испаљена са једног положаја босанске војске!”

СИГУРНИ СТЕРЕОТИПИ И НЕПРИХВАТЉИВЕ ИСТИНЕ

Волкер је у интервјуу рекао: свет није толико узнемирило то што нису Срби испалили гранату, већ више то да се радило о вести која је ишла против уобичајеног мишљења. Покушај да се исприча нека стварност изазивала је иритацију, јер је нарушавала изграђену и сигурну слику, па су „истините чињенице” које су биле супротне општем мишљењу биле лоше прихватане. То је био оптимални резултат медијске кампање.

Холивуд је произвео стотине филмова у којима су генерације гледалаца аплаудирале доласку Седмог коњичког пука који је спасавао „наше” опкољене од стране Индијанаца. Данас знамо да је, од рата за независност и од Енглеза, до 1900. године, убијено на милионе Индијанаца. Били су преварени уговорима који нису поштовани, отровани вискијем, преварени од стране државних агената, па су морали да се бране од уништења своје расе. Индијанци су успоравали економску експанзију према истоку, дакле морали су бити уклоњени.

Систем није много измењен. За исти циљ ради којег је током једног века уништен један народ, а преживели затворени у прашњаве резервате са мало хране и без лекова, данас се користе санкције. Занимљиво је да су осуђени народи који имају неки свој независни профил и који одбијају да прихвате амерички либералистички систем.

Ради прикривања очигледних кршења права која ће се десити током бомбардовања Југославије и касније окупације Косова, са јединим правим циљем — да се успостави НАТО протекторат — САД и Атлантски савез су усвојили сценарије достојне лоших филмова.

Језива сценографија гробнице у Рачку требало је да послужи за почетак операција на Косову. Када су фински, белоруски и југословенски патолози констатовали да су људи погинули у борби, а да је унаказивање извршено касније, било је очигледно да није било речи о егзекуцији, а још мање о мучењима. У таквој ситуацији функционери ОЕБС-а нису објавили извештаје, да би омогућили да крене медијска кампања и да би се убрзали рокови за НАТО интервенцију.

У Рамбујеу амерички државни секретар Мадлен Олбрајт није могла да дозволи ризик да се постигне мировни споразум, па је зато занемарила УН захтевајући да контролу споразума врши НАТО.²²

РЕЖИЈА ИЗНЕНАДНЕ КАТАСТРОФЕ

У интервјуу „Лимесу”, јуна 2000. године, начелник српског Генералштаба генерал Небојша Павковић, говорећи о ратној техници коју је примењивала његова армија, тврдио је: „Главни циљ те стратегије био је да се агресори одврате од рата. То је био наш циљ у задњим ратним збивањима. Нисмо желели да дође до сукоба са НАТО. Били смо уверени да се рат може избећи и да се проблем може решити политичким средствима. Слали смо такве поруке представницима НАТО све до дана агресије. То би било најбоље решење за нас, за НАТО и за Албанце. Међутим, шефови НАТО пакта су већ програмирали и желели рат, мислећи да ће нас брзо поразити и бацити на колена. (...) Терористичке снаге нису никада толико бројне и јаке да им се мора одговорити оружаном силом. Да је међународна заједница била расположена да се тероризам искорени, као прошлих година, такозвана ОВК не би била ни формирана, нити би се трансформисала у класичну терористичку организацију каква је настала 1998. године. Тероризам на Косову је постојао од 1945. године. Неке акције су се десиле 1968, 1971, 1981. и 1991, а кулминација је настала 1998. године. Ни крајем ове деценије нисмо потценили терористичке снаге. Била би довољна полиција да брани Косово да се нису умешали међународни фактори који су, због својих интереса, увели у трагедију читав један народ. Терористи нису имали следбенике међу Шиптарима све док их нису приморали на лојалност. Део Шиптара је мобилисан силом. Са те тачке гледишта, ми смо могли да контролишемо терористе све до 1999. године и да сузбијемо њихове акције само полицијом. Када су терористи појачали своје активности и ми смо морали, као одговорна држава, да појачамо употребу наших снага да бисмо штитили становништво. Као што је познато, оптужени смо за прекомерну употребу силе од стране оних који су ангажовали 19 земаља против СРЈ. Дакле, били смо принуђени, како ви кажете, на свођење крајњих рачуна, јер могли смо да елиминишемо тероризам, чак и само га неутрализујући, да се нису умешале друге земље које су намеравале да остваре своје интересе преко терориста (...)”.

„Упркос нашим напорима да избегнемо рат, све је учињено да се он изазове, с идејом да се Југославија потчини за два или три дана, активирајући максимално ОВК да наноси губитке војсци, југословенским грађанима и да се држава баца на колена . (...)“

Догодила се бесмислица. Медији су приказали последицу бомбардовања као узрок који је изазвао то бомбардовање и служио као изговор за његово продужење. Нисмо имали никакав разлог да протерујемо становништво. Операција „гвоздена потковица“ није постојала, нити је било других операција у току. Историја ће то показати. ОВК није могла да освоји и стави под контролу највећи део територије, као што је било предвиђено, према сценарију написаном ван Југославије. Служили су се другим системима, преко Волкерове мисије и сусрета у Рамбујеу, да постигну циљ и контролишу цели регион. Користећи прилику што је криза већ изазвана, НАТО је настојао да потврди своју моћ пре прославе своје педесете годишњице. (...) У том периоду није било избеглица, а још мање хуманитарне катастрофе.

Пошто ни тај сценарио није успео, ОВК је претрпела тешке губитке и после пет или шест дана изненада се преселила у Албанију водећи са собом албанско становништво, што је очигледно унапред припремана операција. Највећи део новинара из медија која је Запад контролисао и инструментализовао чекали су шиптарско становништво које је кренуло са Косова и Метохије ка Републици Албанији, на литицама Проклетија. И то показује да је сценарио лажне хуманитарне катастрофе био унапред припремљен. Приштински корпус југословенске војске је послао проглас којим је позивао становништво да се врати на огњишта гарантујући му максималну безбедност (...)“.

ТОЛЕРАНТНИ АГРЕСОРИ

Затим је генерал Павковић наставио у интервјуу:

„Терористи су почели да беже у страху и бесу, а затим да делају насумице, чак и против албанског становништва, да би повећали страх у области. Становништво је било заиста уплашено. Видело је да је рат почео НАТО бомбардовањем. И медијска кампања је помагала бекству народа чији се страх повећавао из дана у дан. Није се радило о депортацији. Свет је једноставно бежао од опасности, највише због бомби и ракета НАТО пакта . НАТО авијација је деловала на најбруталнији начин по цивилним циљевима, односно по градовима Косова и Метохије, убијајући становништво. Посебно су гађани Приштина, Призрен, Пећ, Урошевац и други градови. Нема места на Косову и Метохији које нису бомбардовали убијајући цивиле. Са становништвом су бежали и припадници ОВК. Нисмо их терали и нисмо хтели то да радимо. Једноставно смо их пустили да иду. Није се радило о присилној интервенцији. Бежали су. НАТО је измислио етничко чишћење да би оправдао агресију. Убедили су терористе да организују одлазак. Неке су на силу избацивали из кућа, слали их у Македонију и у Албанију, а затим их тајно враћали.

Тврђења генерала Павковића ће потврдити извештаји ОЕБС-а који су дати са закашњењем. Албанско становништво приморано да се склони у Албанију налазило се тешко понижено од стране албанске полиције, која је пљачкала избеглице приликом доласка, или је било приморано да плаћа читава мала богатства да би имало кров над главом, ако није хтело да пропада у блату избегличких логора који су били неорганизовани, упркос напорима добровољаца.

Упркос томе што су високи кругови НАТО пакта грмели против Владе у Београду, Стејт департамент је био приморан да се обрати Русији и Кини ради преговора.

Група Г-8 се сложила о плану према којем је било одобрено оно што је било одбијено у Рамбуеју: само Косово је прелазило под протекторат НАТО пакта, док је Србија и даље остајала суверена.

Били су прихваћени сви српски захтеви:

1) После три пробне године неће бити референдума који би прогласио независност Косова. Штавише, више пута је потврђена припадност покрајине држави СРЈ. 2) Контигенти НАТО би били подређени Уједињеним нацијама, после уласка на Косово, што је све до тада одбијано, и деловаће под њиховим мандатом. То је био захтев који је

Југославија више пута тражила у Рамбујеу. 3) НАТО ће бити одговоран да одржава ред на Косову, уместо српске полиције, која би могла да буде оптуживана за сваки инцидент, ако би остала.

ОВАКО ИЛИ ОНАКО, ПРЕ ИЛИ КАСНИЈЕ

Потврда свему јесте изјава генерала Павковића у интервјуу „Лимесу”: „А што се тиче нашег повратка на Косово, вратићемо се из више разлога: 1) Резолуцијом 1244 и Војно-техничким споразумом из Куманова предвиђено је да се врати део југословенских оружаних снага. 2) Снаге КФОР-а, које се по основу поменуте резолуције налазе на Косову и Метохији, неспособне су да заведу ред на Косову. Жао ми је мојих колега, генерала НАТО пакта, јер нису знали са каквим проблемима ће да се сусретну на Косову. Када буду видели на шта су све спремни албански терористи, они сами ће предложити својим шефовима да се повуку са Косова. Ако им високе команде не буду поклониле пажњу, биће много жртава. 3) Историјски аспект: ми никада нисмо изгубили Косово и Метохију, нити ћемо га изгубити. Косово и Метохија није само део територије Србије, већ духовни и културни извор српског народа. (...) Дакле, у сарадњи са међународним снагама и Уједињеним нацијама, ми ћемо се вратити на Косово и Метохију. Овако или онако, пре или касније (...)”.

Многе од тих тачака још нису остварене, ни после толико времена. По уласку КФОР-а на Косово, у јуну 1999, изостало је право на преживљавање српских грађана и осталих „неалбанских” етноса. У овом случају је била пожељнија медијска ћутња да се не би открило прећутно саучесништво у крвавим „осветама” и „чишћењима” које је извршила ОВК, чак и против Албанаца који су били против ње, било зато што су припадали непријатељским фисовима, било зато што су се супротстављали наметнутим малверзацијама.

У интервјуу „Лимесу”, генерал Павковић је још рекао:

„Хуманитарна катастрофа коју је изазвала агресија на Југославију се наставља и продубљује се. Са Косова и Метохије је, у задњих 10 месеци, побегло 250.000–300.000 Срба и других неалбанаца. Убијено је око 1.000 људи. Хуманитарна помоћ уопште не стиже или не стиже благовремено. Стање није онакво какво га представљају западни медији (...)”

Ради оправдавања „освете” коју је вршила ОВК, без НАТО супротстављања, почело је да се прича о заједничким гробницама, као у Босни. Прва „процена” броја албанских жртава се кретала око 100.000. Управник у име УН, Бернар Кушнер, свео је то на око 11.000, што мртвих, што несталих, у складу са оним што је, по њему, утврдио Хашки трибунал за злочине у бившој Југославији (али га је овај убрзо демантовао).

НЕПРИЈАТНИ МАЊАК У БРОЈУ ЖРТАВА

Пошто је била прокламована потреба да се интервенише помоћу „хуманитарног рата” да би се зауставио „геноцид” на основу великих претпостављених бројки, недостатак тих примарних разлога би могао да изазове врло деликатан политички проблем. Као што и у Ираку није било првобитног изговора за рат: није било могуће наћи оружје за масовно уништење...

Од августа 1999, екипа од 62 експерта, међу којима су били истражни органи, лабораторијски аналитичари и судски лекари, радила је по налогу AFIP-а (Armed Forces Institute of Pathology). Људи из FBI трагали су у зонама под контролом британског и канадског КФОР-а и нашли само 120 лешева у групама од по два или три, који су вероватно били убијени у периоду март-април.

Хашки трибунал је тражио и интервенције европских екипа.

„Ел Паис” је 23. септембра 1999. године објавио извештај шпанске екипе. Шпански лекари су пошли на задатак са опремом за аутопсију 2.000 лешева, а нашли су 187 тела ексхумираних из појединачних гробница. Шеф шпанске медицинске екипе, др Хуан Лопез Палафокс, изјавио је да, према ономе што су његови људи могли да констатују, „у бившој Југославији су несумњиво почињени страшни злочини, али као последица рата”.

У јами Љубенић, поред Пећи, у италијанској зони, где се причало да је закопано 350 лешева, нађено је само седам тела. У Ђаковици, у француској зони, у Пустом Селу, Клини и Краљану, иако су многи сведоци гарантовали постојање заједничких гробница са стотинама лешева, није нађено ниједно тело. Још је ванреднија прича о јами у Избици (масакр који се налазио у оптужници хашког тужилаштва против Слободана Милошевића). Екрани целог света су приказали тајне снимке једног Албанца у селу Избица на којима се видело 130 убијених људи. То се десило мало пре него што је југословенски председник оптужен. Ниједно тело у тој зони није пронађено.²³

Хашки трибунал је прецизирао да у чувеним окнима Трепче није пронађено ниједно тело, иако се причало да је тамо скривено 700 тела.

Коначна бројка косовских жртава, коју су потврдили стручњаци Хашког трибунала, мања је од 2.000 мртвих. Британски лабуристички посланик Алиса Махон, председник Одбора за Балкан, изјавила је да те смрти, иако трагичне, не оправдавају војну акцију НАТО. Констатујући да је преко 1.500 цивила убијено у бомбардовањима, каже, мора се поставити питање да ли је интервенција била оправдана.²⁴ Надлежни су изјавили да резултат ексхумација не одговара драматичним причама избеглица, очито наученим, које су преносили западни портпароли током сукоба.

²⁵

РАТ КАО ПРОИЗВОД: ПОНУДА И ПОТРАЖЊА

Једна ствар је била сигурна: интервенцијом на Балкану, САД и НАТО су легализовали нелегалност. Џејми Шеј, портпарол НАТО-а, у једном интервјуу датом листу „Ил Коријере дела Сера“, 23. марта 2000, годину дана после бомбардовања, рекао је да је „рат производ који је тешко продати“. Ранијеро Ла Вале,²⁶ у свом наступу 24. марта 2000, у Београду, на скупу који је организовао Институт за међународну политику и привреду, под насловом „*Укинуто право: Зашто рат не може да живи са правом*“, тврдио је да је „*Шејова изјава посвећивала рат као производ глобалног света. Дакле, он није фаталност, нужност, несрећа, он је производ и пошто се произведе мора и да се прода.*“

Ла Вале је оспоравао још једну изјаву Џејмија Шеја у којој је овај тврдио да је „увек изјављивао истину, да ће рат на Косову бити први сукоб у историји човечанства у којем је са наше стране поштовано међународно право“, односно са стране САД и НАТО. А, у ствари, САД и НАТО су прекршили све споразуме потписане од краја Другог светског рата до данас: почев од четири женевске конвенције и њихових протокола, па све до Повеље УН и Повеље самог Атлантског пакта!

Члан 35 Првог додатног протокола Женевске конвенције каже: „*право на избор метода и средстава рата није неограничено*“

„*забрањена је употреба оружја, пројектила и супстанци, као и метода или средстава рата који могу да изазову непотребна зла и патњу*“, „*забрањено је коришћење ратних средстава створених да изазову или од којих се може очекивати да могу да произведу велике, трајне и тешке штете по природну околину*“.

Овај члан је навелико кршен употребом графитних бомби за блокаду електричне енергије, касетних бомби које су масовно убијале и осакаћивале цивилно становништво, затим бомбардовањем рафинерија и хемијских постројења, што је проузроковало изливање отровних течности у Дунав и друге водене токове. Највећу штету су нанели пројектили са осиромашеним уранијумом, такозвани D.U.

БОГАТИ ХУМАНИЗАМ И СИРОМАШНИ УРАНИЈУМ

Оружје са осиромашеним уранијумом први пут се појавило у Заливском рату. Излагање дејству D.U. је имало трагичне последице по Ирачане, али и по америчке војнике захваћене „заливским синдромом”. Многим америчким и ирачким војницима родила су деца са тешким деформитетима, као и другим аномалијама.

Данас се зна да контаминација може да проузрокује леукемију, туморе, чудна обољења коже и остале непознате синдроме, као и промену гена.

Свака „томахавк” ракета опремљена са D.U. може да изазове 1620 тумора лимфних жлезда или плућа, а такав је велики број америчких ракета лансираних на Косово и целу Србију. Тридесет и једна хиљада таквих пројектила бачена је на Југославију током сто налета америчких ловаца „тандерболт” А-10, опремљених и митраљезима који могу да испале 3.900 хитаца у минути, од којих је један од пет пројектила садржавао 300 грама D.U., према ономе што је изјавио генерал Валд 7. маја 1999.

Генерални секретар НАТО-а Џорџ Робертсон, у једном писму генералном секретару УН Кофију Анану, 7. фебруара 2000, потврдио је те податке.²⁷

Европска Унија је била оправдано забринута и збуњена, јер су се јављали разни случајеви војника, повратника са Косова, који су се разболели у Француској, Немачкој и осталим земљама. Италија је посебно регистровала смрт од леукемије војника, почев од септембра и октобра 1999, три месеца после уласка италијанског КФОР-а у зону Пећи.

Изгледа да је, према једној мапи коју су начинили високи команданти НАТО-а, највише бомбардована зона која од Косовске Митровице иде ка Црној Гори, од Пећи све до Ђаковице и Призрена. То су зоне у којима су континенти Француза, Италијана, Шпанаца,

Португалаца и Немаца.

ГЕОПОЛИТКА ЗЛОЧИНА

Данас изгледа јасно, упркос раду екипа стручњака за комуникацију, да је „хуманитарни рат” био рекламна порука. САД су хтеле базу на Косову — зове се „Bondsteel Camp”, у част једног палог борца у Вијетнаму — да би контролисале оно што се некада звало „пут свиле”, а данас је то пут дроге и нафте. Са Косова је лакше стићи до Црног мора и свих планираних нафтовода, да би се нафта из бивших туркофоних совјетских република транспортовала до Медитерана. Најважнији нафтоводи ће проћи кроз Турску, а затим ће стићи у Европу преко Бугарске, Македоније и Косова.

„После свега САД би могле да имају интерес да одсеку овај део Европе, јер у том тренутку ми нећемо више бити конкурентни и ова зона ће бити велико тржиште за нас, самим тиме извор зараде. Вероватно ће избити многи регионални етнички сукоби и биће потребно западно присуство, за дуги низ година. Верујем да је то прави циљ који стоји иза свих тих операција ”, тврдио је генерал Пјер Мари Галоа.²⁹

У име светске супремације може се оправдати било каква акција и претворити у позитивну чињеницу. Међународне сфере моћи претварају злочин у стратегију. Маркетиншке агенције пакују смирујућа објашњења. То није више проблем етике, већ лексике. Било који народ би могао, од данас до сутра, да промени име од пријатеља у непријатеља и да претрпи оно што се десило у Ираку, на Балкану и у Авганистану.

Једина позитивна чињеница у тој очајној панорами јесте убрзавање протока информација. Некада су тако озбиљне информације биле доступне тек педесет година после догађаја, а данас нам се дају још за време догађања. Није ли то можда природна реакција антитела у организму који производи вештачку историју? <

(Овај текст представља оглед „Вештачка историја” италијанског новинара и грофице Џин Тоски Марацани Висконти, објављен у књизи „Коридор”, у српском преводу уредника „Нације” Драгана Мраовића и издању Завода за уџбенике, Београд, 2006.)

НАПОМЕНЕ

¹ Италијанско-белгијски историчар Ан Морели предаје на УЛБ универзитету у Белгији. Мишел Колон је наводи у свом делу „Монопол”.

² Мишел Колон, „Монопол”, ЕПО, Брисел, 1999.

³ Позната је вест о томе да су Ирачани искључили струју у инкубатору у болници у Кувајт Ситију, због чега су умрла многа недоношчад. Вест је, непобитно је доказано, била лажна.

⁴ Током осам година рата против Ирана, 1980-их, САД су субвенционисале и наоружавале Ирак Садама Хусеина.

⁵ То је цена по којој је Винстон Черчил обећао Енглезима победу у Другом светском рату.

⁶ „Република Косова” још не постоји, а то много говори о политици опозиције и албанске дијаспоре.

⁷ „Лимес”, „Косово, Италија у рату”. Април, 1999, чланак ЈТМВ.

⁸ „Све истине о рату у Југославији није препоручљиво рећи”, издавач „Албин Мишел”, Париз, 1993.

⁹ Миша Глени је аутор важне књиге о рату у Југославији, „Пад Југославије”, Penguin Ed., 1993.

¹⁰ Телевизија „Carton Jaune” је асоцијација приватних професионалаца створена 1992. с циљем да „бди над колективним интересима телевизијских гледалаца и на поштовањем поштења информација које се емитују у телевизијским програмима”.

¹¹ Извор: Марко Гвиди, „Пораз медија”, „Баскервил”, Болоња, 1993.

¹² Атентат су УН касније „тајно” приписале самим муслиманима, према писању енглеског „Индипендента” и књизи канадског генерала Луиса Мекензија, ондашњег команданта снага УНПРОФОР-а у Сарајеву, објављеној у Торонту 1993.

¹³ „Balkans Infos”, бр. 14, јуни 1997.

¹⁴ „Balkans Infos”, бр. 38, новембар 1999.

¹⁵ Јосиф Бодански, „Офанзива на Балкану”, нав. Дело

¹⁶ Упореди: Мишел Колон, „Poker menteur”, Брисел, „Еро”, 1998.

¹⁷ Мишел Колон, „Poker menteur”, наведено дело.

¹⁸ Сlike су узете са филма који је заплeњен код једног Саудијца, на Црном врху, близу Теслића, у Босни.

¹⁹ Такође издање IAC-а књига „Нато на Балкану” („*NATO in the Balkans*”), у италијанској верзији, „Editori Riuniti”, 1999.

²⁰ Издавач „Flamarion”, Париз, 1995.

²¹ Издавач „Victor Gollanz”, Лондон, 1995.

²² Необјављени есеј генерала Пјера Марија Галоа, „*Superpuissance et bellicisme. Irak Balkans deux d'ésastres 1999*”

²³ „L'Unità” од 20. октобра 1999 — „*Ил Коријере дела Сера*”, 16. април 2000.

²⁴ Николас Рифорд, „*Sunday Times*”, 31. октобар 1999.

²⁵ „Гардијан”, 18. август 2000, чланак Џонатана Стила.

²⁶ Ранијеро Ла Вале, адвокат и политичар, сарађивао је на томе да инструише Трибунал

против САД и НАТО због злочина почињених у Југославији, за рачун International Action Centre (www.pasti.org).

²⁷ „Ил Манифесто”, 10-11. март 2000. — „*Balkans Infos*”, бр. 43, април 2000.

²⁸ Касније ће се појавити многи случајеви леукемије, рака, необичних и смртоносних болести међу војницима који су били у Босни и на Косову.

²⁹ Интервју у месечнику „*Maiz*”, чланак ЈТМВ.